

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу
Кафедра міжнародних відносин, міжнародної інформації та безпеки

Затверджую
Ректор Харківського національного
університету імені В.Н. Каразіна
_____ Бакіров В.С.
«___» _____ 2019 р.

**ПРОГРАМА
АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ
ЗА ФАХОМ «МІЖНАРОДНЕ ПРАВО»**

**для студентів напрямку підготовки 6.030202-«Міжнародне право»
галузі знань «Міжнародні відносини»
(перший (бакалаврський) рівень вищої освіти,
денна форма навчання)**

Затверджено на
засіданні кафедри
міжнародних
відносин, міжнародної
інформації та безпеки

Протокол № 8

від 20 лютого 2019 р.

Затверджено на засіданні методичної
комісії факультету міжнародних
економічних відносин та туристичного
бізнесу

Протокол № 7

від 20 лютого 2019 р.

Затверджено на засіданні Вченої ради
факультету міжнародних економічних
відносин та туристичного бізнесу

Протокол № 10 від 21 лютого 2019 р.

Харків – 2019

Програма атестаційного екзамену за фахом «Міжнародне право» для студентів напряму підготовки 6.030202 – «Міжнародне право» (перший (бакалаврський) рівень вищої освіти галузі знань 0302- «Міжнародні відносини»).

Укладачі:

к.ю.н, доцент, завідувач кафедри міжнародних відносин, міжнародної інформації та безпеки Новікова Л.В.,

к.ю.н., доцент кафедри міжнародних відносин, міжнародної інформації та безпеки Толстенко Ю. О.

.

Загальні положення

Атестаційний екзамен грає важливу роль у завершальній стадії формування і оцінки теоретичної підготовки здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня освіти.

Атестаційний екзамен – це комплексна перевірка знань з фахових дисциплін, передбачених навчальним планом. Для студентів 4 курсу денної форми навчання він проводиться у 8 семестрі.

Основним науково-методичним документом, що регламентує зміст атестаційного екзамену, є програма. Вона спрямована на забезпечення комплексного підходу до оцінки теоретичної, методичної та практичної підготовки студентів, до виявлення ступеня їх підготовки до майбутньої самостійної діяльності.

Мета програми – визначити обсяг і необхідний рівень теоретичних знань, отриманих практичних навиків і вмінь з профільюючих дисциплін в сфері міжнародного права.

Для успішного складання комплексного атестаційного екзамену за фахом студент **повинен знати:**

- історію міжнародного права та його науки;
- характерні риси сучасного міжнародного права та основні тенденції його розвитку;
- основні принципи міжнародного права;
- співвідношення міжнародного і внутрішньодержавного права;
- суб'єктний склад учасників міжнародно-правових відносин;
- визнання та правонаступництво в міжнародному праві;
- міжнародний правотворчий процес та механізми реалізації норм міжнародного права;
- засади відповідальності суб'єктів міжнародного права за порушення його норм та застосування міжнародно-правових санкцій;
- історію становлення та сучасний стан розвитку міжнародної юстиції;
- історію становлення та розвитку, предмет, джерела та принципи права міжнародних організацій;
- історію становлення та особливості статусу фізичних осіб у міжнародному праві;
- міжнародно-правові механізми захисту прав людини;
- сутність інституту громадянства у сучасному міжнародному праві;
- особливості статусу окремих категорій населення в міжнародному праві;
- характерні риси дипломатичного захисту;
- основні риси міжнародного кримінального права;
- поняття правової допомоги у кримінальних справах та міжнародного співробітництва у боротьбі з міжнародними злочинами;
- види і ознаки територій з особливим міжнародно-правовим режимом;
- спеціальні питання території;
- характерні риси територіальних спорів;

- визначати міжнародно-правову ситуацію, використовувати різні джерела безпосередньої й опосередкованої інформації для з'ясування потрібних обставин і фактів, надання міжнародно-правової оцінки подіям міжнародних відносин;
- основні форми та принципи реалізації зовнішньої політики держави;
- основні етапи розвитку міжнародної діяльності України та становлення основних принципів вітчизняної дипломатії;
- визначати основні національні інтереси України на глобальному та регіональному рівнях.

.

Студент повинен вміти:

- логічно обґрунтовувати та висловлювати свою точку зору з проблематики міжнародного права;
- здійснювати міжнародно-правовий аналіз сучасних зовнішньополітичних ситуацій та проблем;
- застосовувати теоретичні знання з міжнародного права у подальшій практичній юридичній діяльності, зокрема в галузі міжнародної юстиції та юриспруденції;
- здійснювати юридичний аналіз та юридичну кваліфікацію явищ міжнародного життя на основі міжнародно-правових норм;
- визначати ефективність/неефективність стратегій зовнішньополітичної діяльності за результатами аналітичних досліджень і аналізу зарубіжного досвіду, використовуючи методи порівняльного аналізу;
- формулювати концептуальні схеми вирішення міжнародно-правових і національно-правових проблем, аналізувати правові концепції на предмет логічної послідовності та практичної адекватності;
- оцінювати ефективність діючих форм і методів державного управління зовнішньополітичною діяльністю держави за результатами аналізу програм, вітчизняного і зарубіжного досвіду їх реалізації, використовуючи методи порівняльного та інституційного аналізу;
- застосовувати одержані знання й уміння з міжнародних відносин, міжнародного права при вирішенні практичних завдань.

Порядок створення, організації та роботи Екзаменаційної комісії регламентується Положенням про організацію освітнього процесу в Харківському національному університеті імені В.Н. Каразіна, введеного в дію наказом ректора № 0202-1/155 від 21.04.2017 р та Положенням про Порядок створення та організацію роботи Екзаменаційної комісії для атестації здобувачів вищої освіти, які отримують ступінь бакалавра, магістра (освітньо-кваліфікаційний рівень бакалавра, спеціаліста, магістра) в Харківському національному університеті імені В.Н. Каразіна, введеного в дію наказом ректора № 0202-1/215 від 03.06.2015 р. зі змінами, внесеними рішеннями Вченої ради Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна від 27.03.2017 р., протокол № 5, введеним у дію наказом ректора № 0201-1/146 від 18.04.2017 р.

Критерії оцінювання письмових відповідей на комплексному атестаційному екзамені за фахом «Міжнародне право»

Критерії оцінок:

- «5» відмінно - 100 - 90 балів
- «4» добре - 89 – 70 балів
- «3» задовільно - 69 – 50 балів
- «2» незадовільне - 49 -1 балів

Форма екзаменаційних завдань – тести: 50 тестових завдань по 2 бали за кожну вірну відповідь.

ПРОГРАМА ЕКЗАМЕНУ

Комплексний атестаційний екзамен включає: Тестові завдання.

Тести до комплексного атестаційного екзамену складаються з завдань наступних дисциплін:

- Міжнародне публічне право
- Історія міжнародного права.

ПРОГРАМА ЕКЗАМЕНУ

Міжнародне публічне право

Тема 1. Поняття, особливості та характерні риси сучасного міжнародного публічного права

Міжнародна система, міжнародні відносини та міжнародне право. Поняття «міжнародне публічне право». Сутність міжнародного права. Функції міжнародного права. Особливості сучасного міжнародного права. Система міжнародного права.

Тема 2. Становлення та розвиток міжнародного права

Періодизація розвитку міжнародного права. Розвиток міжнародного права від найдавніших часів до Вестфальського конгресу 1648 р. Класичне міжнародне право (міжнародне право між Вестфальським конгресом 1648 р. і епохою Великої Французької революції (рубіж XVIII-XIX ст.), розвиток міжнародного права від епохи Великої Французької революції до створення Версальської системи). Розвиток сучасного міжнародного права.

Тема 3. Норми міжнародного права

Поняття норм міжнародного права. Класифікація норм міжнародного права. Ієрархія норм міжнародного права. Міжнародна правотворчість. Кодифікація норм міжнародного права.

Тема 4. Джерела міжнародного права

Поняття і види джерел в міжнародному праві. Міжнародний договір як джерело міжнародного права. Міжнародно-правовий звичай. Загальні принципи права, що визнаються цивілізованими націями. Рішення міжнародних і національних судів. Резолюції та рішення міжнародних організацій та конференцій. Доктрина. «М'яке» міжнародне право. Односторонні акти держав. Поняття основних принципів міжнародного права. Джерела основних принципів міжнародного права. Декларація про принципи міжнародного права.

Тема 5. Суб'єкти міжнародного права

Поняття суб'єкта міжнародного права. Класифікація суб'єктів міжнародного права. Держава як суб'єкт міжнародного права. Міжнародна правосуб'єктність міжнародних міжурядових організацій.

Тема 6. Міжнародно-правове визнання та правонаступництво в міжнародному праві

Поняття та сутність визнання. Види визнання. Визнання держав. Визнання урядів. Інші форми визнання. Форми визнання. Загальні положення правонаступництва. Теорії правонаступництва. правонаступництво держав щодо міжнародних договорів. правонаступництво держав щодо державної

власності, державних архівів, державних боргів. Правонаступництво України.

Тема 7. Взаємодія міжнародного і національного права

Питання про співвідношення міжнародного і національного права. Теорії взаємодії міжнародного і внутрішньодержавного права. Вплив міжнародного права на національне право.

Тема 8. Відповідальність у міжнародному праві

Поняття, цілі, принципи та джерела міжнародно-правової відповідальності. Суб'єкти міжнародно-правової відповідальності. Юридичні та фактичні підстави міжнародно-правової відповідальності. Ознаки міжнародного правопорушення. Класифікація міжнародних правопорушень. Відмежування правопорушень від схожих (суміжних) діянь. Види та форми міжнародної відповідальності. Обставини, що звільняють від міжнародно-правової відповідальності. Форми відшкодування шкоди, заподіяної міжнародно-протиправним діянням.

Тема 9. Вирішення міжнародних спорів

Поняття міжнародного спору. Поняття та види мирних засобів вирішення міжнародних спорів. Дипломатичні способи врегулювання спорів. Правові засоби вирішення спорів.

Тема 10. Право міжнародних договорів

Поняття та джерела права міжнародних договорів. Поняття і класифікація міжнародних договорів. Стадії укладення міжнародного договору. Реєстрація та опублікування договорів. Тлумачення міжнародних договорів. Дія та чинність міжнародних договорів. Припинення міжнародних договорів і зупинення їх дії.

Тема 11. Територія в міжнародному праві

Поняття території в міжнародному праві. Види території в міжнародному праві. Державна територія та її правовий режим. Державні кордони (встановлення, делімітація, демаркація). Правові підстави зміни державної території. Заборона застосування сили або погрози силою щодо території держави. Протиправні зміни державної території. Оренда території. Державна територія з міжнародно-правовим режимом. Міжнародно-правовий режим рік і озер. Режим судноплавства по Дунаю. Правовий режим Арктики. Правовий режим Антарктики.

Тема 12. Населення у міжнародному праві

Поняття та основні категорії населення. Міжнародно-правові питання громадянства. Фізичні особи з особливим правовим статусом. Право притулку.

Тема 13. Право міжнародних організацій

Поняття права міжнародних організацій. Поняття та класифікація міжнародних організацій. Міжнародна правосуб'єктність міжнародних міжурядових організацій. Організація Об'єднаних Націй: цілі, принципи, структура. Регіональні міжнародні організації.

Тема 14. Право зовнішніх зносин

Зовнішні зносини в сучасному світі. Органи зовнішніх зносин держави. Дипломатичні представництва, їх функції та порядок утворення. Правова природа дипломатичних привілеїв та імунітетів. Привілеї та імунітети дипломатичних представництв. Особисті дипломатичні привілеї та імунітети. Консульські представництва, їх функції та порядок утворення. Привілеї та імунітети консульських представництв. Особисті консульські привілеї та імунітети. Спеціальні місії. Привілеї й імунітети спеціальних місій та їх персоналу. Зовнішні зносини за участю міжнародних міжурядових організацій. Привілеї й імунітети органів зовнішніх зносин міжнародних організацій та їх персоналу.

Тема 15. Право міжнародної безпеки

Поняття права міжнародної безпеки. Цілі та принципи права міжнародної безпеки. Загальна колективна безпека, миротворчі операції ООН. Регіональні міжнародні організації: ОБСЄ; НАТО. Роззброєння, контроль за роззброєнням. Заходи зміцнення довіри, механізм підготовки актів про роззброєння.

Тема 16. Міжнародне право прав людини

Універсальні і спеціальні права людини в міжнародному праві, їх поняття, призначення, зміст. Міжнародно-правовий захист осіб, що належать до певних груп населення. Універсальні організаційно-правові засоби міжнародного захисту прав людини. Європейський суд з прав людини: юрисдикція, судоустрій, процедура звернення.

Тема 17. Право Європейського Союзу

Правова природа Європейського Союзу. Організаційна структура Європейського Союзу. Правовий статус держав-членів у Європейському Союзі. Громадянство ЄС. Джерела права Європейського Союзу. Особливості права Європейського співтовариства.

Тема 18. Міжнародне морське право

Поняття міжнародного морського права. Міжнародно-правовий статус та режим морських просторів. Внутрішні морські води. Територіальне море. Прилегла зона. Правовий режим виключної економічної зони. Континентальний шельф. Поняття відкритого моря і його свободи. Прапор

судна. Морське дно. Морські протоки. Міжнародні канали. Питання про міжнародно-правовий режим Антарктики.

Тема 19. Міжнародне повітряне і космічне право

Поняття, принципи та джерела міжнародного повітряного права. Правовий режим повітряного простору України. Польоти в міжнародному повітряному просторі. Міжнародна організація цивільної авіації (ІКАО).

Міжнародне космічне право та його джерела Космічний простір і небесні тіла. Космічні об'єкти. Космонавти.

Тема 20. Міжнародне співробітництво у боротьбі з міжнародною злочинністю

Міжнародне співробітництво в боротьбі зі злочинністю. Міжнародне кримінальне право. Міжнародна кримінальна відповідальність. Поняття та види міжнародних злочинів. Міжнародні кримінальні судові органи

Тема 21. Право збройних конфліктів

Поняття, предмет, джерела та принципи міжнародного права збройних конфліктів. Сфера застосування права збройних конфліктів. Учасники збройних конфліктів. Обмеження засобів і методів ведення війни. Міжнародно-правове регулювання ведення збройних конфліктів неміжнародного характеру.

Тема 22. Міжнародне економічне право

Поняття міжнародного економічного права. Джерела міжнародного економічного права. Принципи міжнародного економічного права. Правові режими, що надаються державами для регулювання зовнішньоекономічних відносин. Система міжнародних економічних організацій. Світова організація торгівлі (СОТ).

Тема 23. Міжнародне право навколишнього середовища

Поняття міжнародного екологічного права. Принципи міжнародного права навколишнього середовища. Охорона навколишнього середовища в міжнародних договорах. Рекомендаційні акти в сфері охорони навколишнього середовища. Концепція екологічної безпеки. Програма ООН щодо навколишнього середовища (ЮНЕП). Міжнародно-правова охорона атмосфери Землі, навіколоземного і космічного простору. Міжнародно-правова охорона Світового океану. Міжнародно-правова охорона тваринного та рослинного світу. Міжнародно-правова охорона навколишнього середовища від забруднення радіоактивними відходами.

Тема 24. Міжнародне міграційне право

Поняття, джерела, принципи міжнародного міграційного права. Визначення поняття «біженець» у міжнародному праві. Визначення статусу

біженця, втрата статусу біженця. «притулок» у міжнародному праві. Міжнародна система захисту біженців.

Тема 25. Міжнародне трудове право

Історико-правові аспекти створення Міжнародної організації праці. Структура Міжнародної організації праці. Порядок діяльності та повноваження Міжнародної конференції праці. Структура та порядок діяльності Адміністративної Ради МОП. Міжнародне бюро праці. Тристоронній характер діяльності Міжнародної організації праці. Специфіка нормотворчої діяльності Міжнародної організації праці.

26. Міжнародне інвестиційне право

Поняття і сутність міжнародного інвестиційного права. Предмет, завдання та суб'єкти міжнародного інвестиційного права. Система принципів міжнародного інвестиційного права. Принцип вільного вивозу інвестицій. Принцип захисту інвестицій. Принцип державного і міжнародного контролю за рухом інвестицій. Принцип усунення подвійного оподаткування. Принцип суверенності держав. Багатостороннє агентство з гарантій інвестицій (БАГІ).

Історія міжнародного права

Тема 1. Міжнародне право Стародавнього Сходу

Відносини між першими державоподібними утвореннями у долинах Нілу і Двуріччя. Звичай як основний засіб регулювання відносин між племенами. Перші форми офіційної взаємодії між племенами (переговори). Виникнення інституту послів. Договірне право давнього Єгипту. Мирний договір Рамзеса II з царем хетів Хаттушилем. Шлюбні договори. Династичні шлюби.

Посольське право Давньої Індії. Різниця у правовому статусі дипломатів (повноважні послы, послы з обмеженими повноваженнями, кур'єри). Закони Ману. Право війни. Морська війна. Спеціальні місії під час війни. Недоторканість парламентарів. Гуманістичний характер міжнародного права Індії. Міжнародно-правові вчення Стародавньої Індії. АртхашастраКаутільї.

Тема 2. Розвиток античного міжнародного права у Стародавній Греції

Регулювання відносин між містами-полісами давньоеллінської ойкумени. Міжнародна правосуб'єктність полісів. Перші морські угоди і закріплення принципу свободи плавання. Договір про свободу плавання між Філіпом Македонським та Олександром Великим 338 р.

Посольське право. Перші посольства. Дипломатичні місії. Вісники («глашатаї»). Дипломатичний імунітет послів і вісників. Право війни. Оголошення війни. Перемир'я. Олімпійські ігри та міжнародне право.

Право міжнародних договорів. Види міжнародних договорів (про війну, про мир, про кордони, про ненапад, про арбітраж, про шлюби та інші). Міжнародні договори античних держав Північного Причорномор'я. Міжнародно-правовий статус іноземців у Давній Греції. Міжнародно-правові учення Стародавньої Греції.

Тема 3. Історія розвитку міжнародного права Стародавнього Риму.

Посольське право Стародавнього Риму. Переговорне право. Принципи дипломатичної недоторканості. Правовий статус іноземців у Римі.

Право міжнародних договорів. Договірне право періоду республіки. Договір про мир з Карфагеном 501 р. до н.е. Класифікація договорів у Римі (рівні й нерівні). Право війни у стародавніх римлян. Мирні договори. Інститут заступництва. Інститут нейтралітету. Міжнародно-правові учення Стародавнього Риму.

Тема 4. Еволюція середньовічного міжнародного права

Роль Візантії у розвитку міжнародного права. Кодекс Юстиніана. Міжнародне право в системі підготовки візантійських юристів. Посольське і договірне право Візантії. Договори Візантії з Венецією та Генуєю. Імперський характер візантійського міжнародного права.

Договори Київської Русі з Візантією. Міжкнязівські договори у період феодальної роздробленості Русі.

Становлення інститутів середньовічного міжнародного права у західноєвропейському регіоні. Договори англійців з норманами. Міжнародне право Франкської держави; капітуляції Карла Великого; правове закріплення розпаду імперії Карла Великого. Англійські купецькі хартії. Міжнародні договори Франції. Міжнародно-правові акти Венеційської та Генуезької республік. Ганзейський союз.

Становлення інститутів міжнародного права на Арабському Сході. Політико-юридичні норми Корану, які лягли в основу формування засад міжнародного права арабських держав. Джихад. Право міжнародних договорів.

Тема 5. Основні риси міжнародного права в Європі у період Великої французької революції та наполеонівських воєн 1799-1815 рр.

Роль Великої французької революції в розвитку міжнародного права. Вплив державно-правових актів на міжнародне право. Визнання принципу народного суверенітету і його вплив на формування міжнародно-правових принципів рівності та рівноправності народів. Формування міжнародно-правового принципу невтручання у внутрішні справи держави.

Формування міжнародних стандартів прав і свобод людини. Інтернаціональна популярність Декларації прав і свобод людини і громадянина 1789 р.

Тема 6. Еволюція міжнародного права у ХІХ – на початку ХХ ст.

Віденський конгрес 1815 р. Декларація про заборону торгівлі неграми. Регламент про єдині класи дипломатичних агентів, загальні принципи міжнародно-правового режиму міжнародних рік.

Нейтралітет Швейцарії у міжнародному праві. Концепція постійного нейтралітету. Специфіка нейтралітету Краківської республіки. Паризький конгрес 1856 р. Заборона каперства, «кабінетної (паперової) блокади» та ін., Берлінський конгрес 1878 р. Надання незалежності Болгарії, Сербії, Чорногорії. Гаазькі конференції миру 1899 р. та 1907 р. Прийняття Гаазьких конвенцій. Початок кодифікації норм про правила ведення війни (міжнародного гуманітарного права). Міжнародно-правові учення нового часу.

Тема 7. Міжнародно-правове закріплення завершення першої світової війни. Створення та діяльність Ліги Націй

Перша світова війна. Версальський мирний договір 1919 р. і створення Ліги Націй. Міжнародний організаційно-правовий механізм Ліги Націй як спроба створення міжнародної організації з підтримки міжнародного миру та безпеки. Діяльність Ліги Націй на міжнародній арені та вплив організації на міжнародне право.

Тема 8. Особливості розвитку міжнародного права у період між двома світовими війнами

Локарнська конференція 1925 р. Рейнський пакт. Пакт Бріана-Келлога 1928 р. Принцип самовизначення народів. Світова економічна криза 1929 р. Посилення протиріч між державами-лідерами світової політики.

Формування альянсу нацистської Німеччини, фашистської Італії та мілітаристської Японії. Ідеологія нацизму та міжнародне право. Концепція необхідності пошуку «життєвого простору для німецького народу» А. Гітлера і її вплив на зовнішньополітичну доктрину Німеччини. Мюнхенська угода 1938 р. Пакт Молотова-Ріббентропа. Політичний розподіл Європи. Початок Другої світової війни.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Буткевич В. Г. Міжнародне право. Основи теорії: підручник / В. Г. Буткевич, В. В. Мицик, О. В. Задорожній; за ред. В. Г. Буткевича. – К.: Либідь, 2002. – 608 с.
2. Буткевич В.Г. Походження терміна «міжнародне право»// Український часопис міжнародного права. – № 1. – 1994.
3. Буткевич О.В. Історія міжнародного права. Підручник / О.В. Буткевич. – К: Ліра-К. – 2013. – 416 с.
4. Буткевич О.В. Виникнення і становлення міжнародно-правових інститутів у державах Месопотамії // Український часопис міжнародного права. – 2001. – № 1 (14). – С. 11-18.
5. Буткевич О.В. Международное право Древнего Египта // Государство и право. – 2000. – № 5. – С. 75-84.
6. Буткевич О.В. Міжнародне право Стародавнього Світу: Монографія. – К.: Україна, 2004. – 864 с.
7. Буткевич О.В. Міжнародний договір як джерело стародавнього міжнародного права // Міжнародні відносини. – Вип. 18, 2001. – К.: КНУ імені Тараса Шевченка. – С. 4-9.
8. Буткевич О.В. Особливості категорії суб'єкта права в міжнародному праві держав стародавнього сходу // Актуальні проблеми міжнародних відносин. – Вип. 18 (частина II). – К.: КНУ імені Тараса Шевченка, Інститут міжнародних відносин, 2000. – С. 35-44.
9. Буткевич О.В. Проблема походження міжнародного права: природно-правовий та позитивістський підходи // Актуальні проблеми міжнародних відносин. – Вип. 17 (частина II). – К.: КНУ імені Тараса Шевченка, Інститут міжнародних відносин, 2000. – С. 87-95.
10. Буткевич О.В. Теоретичні аспекти походження і становлення міжнародного права. – К.: Україна, 2003. – 800 с.
11. Василенко В. А. Основы теории международного права / В. А. Василенко. – К. : Вища школа, 1988. – 288 с.
12. Взаємодія міжнародного права з внутрішнім правом України : монографія / [Акуленко В. І., Андреасян Г. А., Білоричський Г. О. та ін.; за ред. В. Н. Денисова]. – К. : Юстиніан, 2006. – 672 с.
13. Гавриленко О. А. Історія міжнародного права: хрестоматія-практикум для студентів напряму підготовки 6.030202 – «Міжнародне право» / О. А. Гавриленко, Т. Л. Сироїд, Л. В. Новікова. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2016. – 605 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ekhnuir.univer.kharkov.ua/handle/123456789/11842>
14. Гавриленко О.А. Античне міжнародне право в контексті міждержавних відносин у Північному Причорномор'ї (кінець VII ст. до н.е. – VI ст. н.е.) / О.А. Гавриленко // Вісник Харківського національного університету ім.

- В.Н. Каразіна. – № 1144. – Серія «Міжнародні відносини. Економіка. Країнознавство. Туризм». – Т. 2 : «Міжнародне право» – 2014. – С. 6-9.
15. Гавриленко О.А. Правовий статус консулів генуезьких колоній у Криму (середина XIII – друга половина XV ст.) // Вісник Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна. – № 919. – Серія «Право». – 2010. – Вип. 7. – С. 152-156.
16. Гавриленко О.А. Формування підґрунтя принципу мирного вирішення міжнародних спорів у стародавній час та добу середньовіччя / О.А. Гавриленко // Український часопис міжнародного права. – 2015. – № 2. – С. 59-64.
17. Гроций Г. О праве войны и мира. – М.: Госюриздат, 1956. – 868 с.
18. Де Ваттель Э. Право народов или принципы естественного права, применяемые к поведению и делам наций и суверенов. – М.: Госюриздат, 1960. – 719 с.
19. Денисенко В. В. Ксенія і проксенія: співвідношення союзів приватної і публічної гостинності у міжполісних відносинах Стародавньої Греції // Порівняльно-аналітичне право. – 2015. – № 5. – С. 21-24.
20. Денисенко В. В. Проксенія: історія становлення і розвитку консульського права // Науковий вісник Міжнародного Гуманітарного Університету. Серія «Юриспруденція». – 2015. - № 17. – С. 18-21.
21. Денисенко В.В. Право війни у Стародавньому Римі // Порівняльно-аналітичне право. – 2014. – № 5. – С. 20-23.
22. Денисенко В.В. Правовий інститут гостинності в Стародавньому Римі // Тиждень науки 2014. Збірник тез доповідей щорічної науково-практичної конференції серед викладачів, науковців, молодих учених, аспірантів і студентів ЗНТУ, Запоріжжя, 14-18 квітня 2014 р. Т.5. / Редкол.: Ю.М. Внуков. – Запоріжжя : ЗНТУ, 2014. – С. 133-135.
23. Денисенко В.В. Регламентация правового статусу іноземців у Стародавньому Римі // Вісник Запорізького юридичного інституту Дніпропетровського університету Внутрішніх справ. – 2011. – № 2. – С. 128-137.
24. Дмитрієв А.І. Методологія періодизації історії міжнародного права // Часопис Київського університету права. – № 4. – 2005. – С. 195-200.
25. Дмитрієв А. І. Міжнародне публічне право: навч. посібник / [А. І. Дмитрієв, В. І. Муравйов; відп. ред. Ю. С. Шемшученко, Л. В. Губерський]. – К. : Юрінком Інтер, 2001. – 640 с.
26. Європейське право: право Європейського союзу: підручник: у трьох кн. / за заг. ред. В.І. Муравйова. – К.: Ін. Юре, 2015.
27. Задорожній О. В. Антський союз як проукраїнське над племінне утворення: детермінанти міжнародно-правової взаємодії // Науковий вісник Херсонського державного університету. – Серія: Юридичні науки. – 2014. – Вип. 2. – Том 4. – С. 191-194.
28. Задорожній О. В. Міжнародно-правова діяльність князів Київської Русі періоду «відносної централізації»: від Аскольда до Святослава (IX-X ст.) //

- Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право. – 2014. – Вип. 27. – Том 3. – С.187-190.
29. Задорожній О.В. Утворення Київської Русі як феодальної держави середньовіччя та суб'єкта міжнародного права як результат взаємодії різнорідних факторів // Актуальні проблеми держави і права: збірник наукових праць. Вип. 73 / редкол.: С.В. Ківалов (голов.ред.) та ін.; відп. за вип. В.М. Дрьомін. – Одеса: Юридична література, 2014. – С. 146-152.
30. Задорожній О.В. Особливості міжнародно-правової діяльності проукраїнських союзів племен у період до заснування Київської Русі // Карпатський правничий часопис. – 2014. – Вип. 6. – С. 43-49.
31. История международного права авт. кол.; по ред. А.И. Дмитриева, У.Э. Батлера. – Изд. 2-е, доп. и перераб. – Одесса: Фенікс, 2013. – 574 с.
32. Кулеба Д.І. Участь України в міжнародних організаціях. Правова теорія і практика. / за науковою редакцією О.В. Задорожного / Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Інституту міжнародних відносин. – К.: Видавничий дім «Промінь», 2007. – 304 с.
33. Международное гуманитарное право: учебник / О. И. Тиунов. – 2-е изд., перераб. – М.: Норма, 2012. – 336 с.
34. Международное морское право: учебное пособие / С. А. Гуреев, И. В. Зенкин, Г. Г. Иванов; отв. ред. С. А. Гуреев. 2-е изд., перераб. и доп. – М.: НОРМА, 2011. – 432 с.
35. Международное право / Вольфганг Граф Вицтум [и др.; пер. с нем. [В. Бергман, пред., сост.]; [науч. ред. и сост. указ. Т.Ф. Яковлева]. – М.: ИнфотропикМедиа, 2011. – 992 с.
36. Мережко А.А. История международно-правовых учений. – К.: Таксон, 2006. – 492 с.
37. Міжнародне право: словник-довідник / [С.М. Переп'юлькін, Т.Л. Сироїд, Л.А. Філянніна]; за заг. ред. Т.Л. Сироїд. – Х.: Юрайт, 2014. – 408 с.
38. Міжнародне публічне право: підручник у 2 т. / [В. В. Мицик, М. М. Буроменський, М. М. Гнатовський та ін.]. – Харків: Право, 2018. – 624 с. – Т.2 Основні галузі.
39. Міжнародне публічне право: підручник у 2 т. / [В. В. Мицик, М. М. Буроменський, М. М. Гнатовський та ін.]. – Харків: Право, 2019. – 416 с. – Т.1 Основи теорії.
40. Міжнародне публічне право: підручник: у 3 т. / [В. Ф. Антипенко, Л. Д. Тимченко, О. В. Беглий, О. А. Радзівілл та ін.] ; за заг. ред. В. Ф. Антипенка. – К. : НАУ, 2012. – Т. 1. – 420 с.
41. Міжнародне публічне право: підручник: у 3 т. / [В. Ф. Антипенко, Л. Д. Тимченко, О. В. Беглий, О. А. Радзівілл та ін.]; за заг. ред. В. Ф. Антипенка. – К. : НАУ, 2012. – Т. 2. – 348 с.
42. Переп'юлькін С. М. Виникнення міжнародних митних відносин / С.М. Переп'юлькін // Вісн. Дніпроп. держ. ун-ту внутр. справ :Зб. наук.праць. – 2013. – № 2 (66). – С. 77–83.

43. Сироїд Т.Л. Міжнародне право: навчальний посібник / Т.Л. Сироїд. – Харків: ХНУВС, 2009. – 336 с.
44. Тарасов О.В. Зі спадщини харківської школи міжнародного права (Фрагменти рукопису Т.Ф. Степанова «Право народів і дипломатія» 1844 р.). – Х. :Оберіг, 2016. – 40 с.
45. Тарасов О.В. Суб'єкт міжнародного права: проблеми сучасної теорії : монографія. – Х. : Право, 2014. – 512 с.
46. Тункин Г.И. Теория международного права / Г.И. Тункин; под. общей ред. проф. Л. Н. Шестакова. – М.: Зерцало, 2000. – 416 с.

ПИТАННЯ ДО АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ
за фахом «Міжнародне право» напряму підготовки
6.030202 – « Міжнародне право»
(перший (бакалаврський) рівень вищої освіти)

1. Міжнародне право як особлива система права.
2. Виникнення міжнародного права і періодизація його історії.
3. Міжнародне і внутрішньодержавне право.
4. Кодифікація та прогресивний розвиток міжнародного права.
5. Система міжнародного права.
6. Функції міжнародного права.
7. Основні принципи сучасного міжнародного права, їх тлумачення та застосування.
8. Декларація про принципи міжнародного права, що стосуються дружніх відносин та співробітництва між державами відповідно до Статуту ООН від 24 жовтня 1970 р.
9. Принцип суверенної рівності держав: поняття сутність.
10. Принцип мирного вирішення міжнародних спорів.
11. Принцип невтручання у внутрішні справи будь-якої держави.
12. Принцип незастосування сили або загрози силою.
13. Принцип непорушності державних кордонів.
14. Принцип поваги прав і свобод людини.
15. Принцип самовизначення народів і націй.
16. Принцип співробітництва держав.
17. Принцип сумлінного виконання міжнародних зобов'язань.
18. Принцип територіальної цілісності держав.
19. Поняття, класифікація норм міжнародного права.
20. Поняття імперативних норм (juscogens) та особливості їх творення.
21. Структура норми міжнародного права.
22. Джерела міжнародного права.
23. Договір як джерело міжнародного права.
24. Судовий прецедент як джерело міжнародного права.
25. Звичай як джерело міжнародного права.
26. Рішення міжнародних організацій як джерело міжнародного права.
27. Правовий статус суб'єктів міжнародного права.
28. Категорія основних (первинних) суб'єктів і категорія похідних (вторинних) суб'єктів МП.
29. Держава в системі міжнародно-правового регулювання.
30. Україна – повноправний суб'єкт міжнародного права. Сучасне становище.
31. Правосуб'єктність державо-подібних утворень.
32. Правосуб'єктність фізичних осіб у міжнародному праві.
33. Міжнародні міжурядові організації як суб'єкти міжнародного права.

34. Правосуб'єктність міжнародних неурядових організацій.
35. Визнання: поняття, види і форми.
36. правонаступництво в міжнародному праві: підстави, види, форми.
37. правонаступництво держав.
38. правонаступництво при утворенні нових незалежних держав.
39. Об'єкти правонаступництва.
40. Поняття, види територій у міжнародному праві.
41. Міжнародна територія з загальним користуванням.
42. Територія зі змішаним правовим режимом.
43. Правовий режим Антарктики.
44. Склад державної території, правовий режим.
45. Державні кордони. Правовий режим. Кордони України.
46. Делімітація і демаркація державних кордонів.
47. Правові основи зміни державної території.
48. Вирішення територіальних спорів у міжнародному праві.
49. Правовий режим міжнародних річок.
50. Правовий режим територіального моря.
51. Міжнародно-правова відповідальність: поняття, види.
52. Підстави міжнародно-правової відповідальності.
53. Форми міжнародно-правової відповідальності
54. Об'єкт міжнародного правопорушення.
55. Поняття і джерела, суб'єкти права міжнародних договорів.
56. Класифікація міжнародних договорів.
57. Договірна правоздатність держав, міжнародних організацій та інших суб'єктів МП.
58. Порядок укладення міжнародних договорів.
59. Порядок набуття договором чинності. Опублікування і реєстрація договору.
60. Підстави визнання договору недійсним.
61. Підстави призупинення дії договору. Підстави припинення дії договору.
62. Міжнародні міждержавні організації, поняття, класифікація.
63. Поняття та класифікація міжнародних конференцій.
64. Правова природа регіональних міжнародних організацій.
65. Поняття «внутрішнього і зовнішнього права» міжнародних міжурядових організацій.
66. Поняття і джерела, суб'єкти права міжнародних договорів.
67. Класифікація міжнародних договорів.
68. Договірна правоздатність держав, міжнародних організацій та інших суб'єктів МП.
69. Порядок укладення міжнародних договорів.
70. Порядок набуття договором чинності. Опублікування і реєстрація договору.
71. Підстави визнання договору недійсним.

72. Підстави призупинення дії договору. Підстави припинення дії договору.
73. Міжнародні міждержавні організації, поняття, класифікація.
74. Поняття та класифікація міжнародних конференцій.
75. Правова природа регіональних міжнародних організацій.
76. Поняття «внутрішнього і зовнішнього права» міжнародних міжурядових організацій.
77. Внутрішні морські води та їх правовий режим.
78. Право мирного проходу через територіальні води прибережної держави.
79. Правовий режим відкритого моря.
80. Правовий статус міжнародних каналів.
81. Міжнародний трибунал із морського права.
82. Відповідальність у міжнародному морському праві.
83. Поняття, принципи міжнародного повітряного права.
84. Юридична природа і правовий режим повітряного простору.
85. Правове регулювання міжнародних повітряних сполучень.
86. Міжнародні авіаційні організації.
87. Відповідальність у міжнародному повітряному праві.
88. Правовий статус повітряного судна та екіпажу.
89. Виникнення та розвиток космічного права.
90. Поняття та джерела міжнародного космічного права.
91. Кодифікація і прогресивний розвиток міжнародного космічного права.
92. Принципи діяльності держав у космічному праві.
93. Договір про принципи діяльності держав по дослідженню й використанню космічного простору, включаючи Місяць та інші небесні тіла від 27.01.1967 р.
94. Підстави виникнення, види і форми відповідальності в космічному праві.
95. Поняття, принципи міжнародного економічного права.
96. Джерела міжнародного економічного права.
97. Спеціальні принципи міжнародного економічного права.
98. Правовий статус суб'єктів міжнародного економічного права.
99. Міжнародно-правове регулювання торгівельного співробітництва між державами.
100. Принципи міжнародного торгового права.
101. Принципи права збройних конфліктів.
102. Збройний конфлікт міжнародного характеру.
103. Збройний конфлікт неміжнародного характеру.
104. Заборонені міжнародним правом засоби та методи ведення війни.
105. Нейтралітет під час війни.
106. Женевські конвенції про захист жертв війни 1949 р.
107. Світова організація торгівлі (СОТ).
108. Поняття «безпека». Об'єкти безпеки.

109. Характеристика регіональної міжнародної безпеки.
110. Характеристика універсальної міжнародної безпеки.
111. Поняття, джерела, принципи міжнародного міграційного права.
112. Визначення поняття «біженець» у міжнародному праві.
113. Визначення статусу біженця, втрата статусу біженця.
114. Поняття міжнародного трудового права.
115. Принципи та джерела міжнародного трудового права.
116. Міжнародні правові стандарти у сфері праці.
117. Структура Міжнародної організації праці.
118. Поняття і сутність міжнародного інвестиційного права.
119. Предмет, завдання та суб'єкти міжнародного інвестиційного права.
120. Система принципів міжнародного інвестиційного права.
121. Багатостороннє агентство з гарантій інвестицій (БАГІ).
122. Поняття, джерела та принципи міжнародного права прав людини.
123. «Три покоління» прав людини».
124. Система органів ООН захисту прав людини й основних свобод.
125. Основні міжнародні акти з захисту прав людини.
126. Особливості стародавнього міжнародного права.
127. Практика укладення міжнародних договорів на стародавньому Сході. Договір царя хетів Суппілуліуми I з правителем Амурру Азірасом. Союзний договір між хетським царем Хаттусілісом III та єгипетським фараоном Рамсесом II.
128. Становлення законів та звичаїв війни у стародавню добу.
129. Інститут проксенії. Проксенічні декрети. Правовий статус проксенів.
130. Міжполісні договори про ісополітію: зміст та значення.
131. Давньогрецькі міжполісні союзи (амфіктонії, сіммахії, епімахії, I-й та II-й Афінські морські союзи).
132. Міжнародні договори античних держав Північного Причорномор'я – перші з відомих пам'яток міжнародного права на теренах України.
133. Міжнародно-правові учення Стародавнього Риму (Сенека, Марк Аврелій, Марк Тулій Цицерон та ін.).
134. Договори Русі з Візантією: причини та передумови укладення, юридична техніка, зміст, значення.
135. Міжнародно-правове регулювання торговельних відносин у добу середньовіччя.
136. Західноєвропейські міжнародно-правові учення доби середньовіччя.
137. Вплив Великої Французької революції на розвиток міжнародного права.
138. Віденський конгрес 1814–1815 рр.: загальна характеристика, учасники та рішення.
139. Концепція постійного нейтралітету. Міжнародно-правове закріплення надання нейтралітету Швейцарії. Специфіка нейтралітету Краківської республіки.

140. Гаазькі конференції миру 1899 р. та 1907 р. Прийняття Гаазьких конвенцій.
141. Версальський мирний договір 1919 р. Створення Ліги Націй. Її органи та їхня діяльність. Вплив організації на міжнародне право.
142. Розвиток права міжнародних договорів напередодні та на початку другої світової війни. Мюнхенська угода 1938 р. Радянсько-німецький пакт («пакт Молотова–Ріббентропа») і таємні додаткові протоколи до нього. Радянсько-німецький договір «Про дружбу та кордони».
143. Міжнародні конференції періоду другої світової війни. Їхнє значення для розвитку міжнародного права.